

University of Groningen

Proeve van een onderzoek omtrent het familiair en het hereditair voorkomen van tuberculose volgens de wetenschappelijk-genealogische methode

Doyer, Jan Jacob Theodoor

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1920

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Doyer, J. J. T. (1920). *Proeve van een onderzoek omtrent het familiair en het hereditair voorkomen van tuberculose volgens de wetenschappelijk-genealogische methode*. Noordhoff Uitgevers.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

INLEIDING.

In het jaar 1904 verscheen van de hand van S. P. RIETEMA in het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde een studie over *Tuberculose en erfelijkheid* ¹⁾. Aan het slot van dit opstel motiveert hij zijn daad met de volgende woorden:

„Omdat men, uit den aard der zaak, een onderzoek als dit het best kan verrichten in kleine plaatsen, waar iedereen iedereen kent; omdat, vooral in deze zaken, de praktiseerende geneesheer tot oordeelen bevoegd is en zich tot dusver, in ons land, nog weinig heeft laten hooren, heb ik mij de moeite van dit onderzoek getroost, en *zal ik niet nalaten het voort te zetten*” ²⁾.

Velen zullen, met mij, belangstellend zijn te zijner tijd de resultaten van dit voortgezette onderzoek te vernemen. Het materiaal, waarop RIETEMA zijn bekende conclusie grondde „*een gezond mensch uit een gezond geslacht krijgt geen tuberculose*”, is in den loop der jaren meer volledig geworden. Vele der betrokken directe en indirecte ascendenten, der broers en zusters, en ook der directe en indirecte nazaten van zijn lijders zullen in dien tijd zijn gestorven: hun levens- resp. ziektegeschiedenis is in die jaren verder gesponnen, en al de daaruit resulterende gegevens zullen, gevoegd bij de reeds bekende, medewerken tot het vormen van een beter gedocumenteerde overtuiging dan indertijd mogelijk was. Het is dus te hopen, dat RIETEMA, zijn belofte gestand doende, de resultaten van zijn voortgezet onderzoek zal bekend maken.

De lezing van RIETEMA's verhandeling wekte in mij het voor-nemen om eveneens te trachten onder de bevolking der gemeente, waar ik sinds eenige jaren de praktijk uitoefen, gegevens te

¹⁾ N. T. v. G. 1904 I. pg. 108.

²⁾ Cursiveering van mij.

verzamelen, die tot oplossing van het vraagstuk van het *familiair en erfelijk voorkomen der tuberculose*, zouden kunnen bijdragen.

Gelijk RIETEMA verklaart, dat hij het werk van RIFFEL: *Die Erblichkeit der Schwindsucht und tuberculösen Processe* tot zekere hoogte als voorbeeld heeft gebruikt, zou ik kunnen beginnen met de opmerking, dat ik de studiën en van RIFFEL en van RIETEMA tot op zekere hoogte als voorbeeld heb aangewend. Daaraan moet ik evenwel terstond toevoegen, dat ik getracht heb, mijn voordeel doende met de kritiek, die op genoemde werken is uitgeoefend, mijn materiaal volgens strengere methode te bewerken. Ik meen, dat daarmee niets wordt afgedaan aan de verdiensten van deze onderzoekers, baanbrekers in zooverre, dat zij de eersten zijn geweest die, als praktiseerende geneeskundigen, zich met eigen middelen een overtuiging wilden scheppen ten opzichte van de wijze waarop de tuberculose ontstaat.

BURGER ¹⁾ heeft dit streven hartelijk toegejuicht onder opmerking dat in de praktijk der huisartsen voor de aetiologie van vele ziekten kostelijk materiaal verborgen ligt.

De verklaring hoe 't komt, dat betrekkelijk maar zoo zelden huisartsen dat kostelijke materiaal ter oplossing van wetenschappelijke questiën inderdaad gaan bewerken, wordt waarschijnlijk het beste gegeven met de woorden van BURGER:

„Slechts vergeet men niet, dat het opdelven van deze schatten meer vereischt dan een oogenblikkelijke geestdrift, doch dat geduld, volharding en bovenal objectiviteit onmisbare voorwaarden zijn, en dat tenslotte toch weer de samenwerking van velen noodig is om tot betrouwbare resultaten te komen.”

Het is zeker verleidelijk voor den arts met wetenschappelijke neigingen om daaraan offerende zich eenigermate te blijven gevoelen „man van de wetenschap” en daardoor vrij te blijven van „de slavernij der praktijk” (BOLK), doch aan den anderen kant mag de vraag worden gesteld of wij, praktiseerende artsen, in die slavernij der praktijk niet ons hoogste ideaal hebben te zien bij het dienen der lijdende menschheid. Het bewerken van wetenschappelijke vraagstukken leidt onze gedachten in zoo geheel andere richting, en dit bezwaar geldt in zeer sterke mate voor den de algemeene praktijk uitoefenenden plattelandsgeneesheer.

Ik had nog slechts korten tijd besteed aan het verzamelen der

¹⁾ N. T. v. G. 1904 I. pg. 259.

gegevens, die ik voor mijn onderzoek meende noodig te zullen hebben, toen ik reeds zeer sterk onder den indruk kwam van de waarheid van BURGER's opmerking, dat geduld, volharding en objectiviteit onmisbare voorwaarden vormen voor het welslagen van mijn onderzoek. De overtuiging werd levendig in mij, dat lange jaren van zeer geduldig, zeer scherp en zeer objectief observeeren en navragen noodig zouden zijn om eindelijk zooveel gegevens te verkrijgen, dat daarop misschien eenige conclusie kon worden gebouwd.

Aangezien ik nu eerst eenige jaren bezig ben met het systematisch verzamelen dier gegevens, is het materiaal, waarover ik beschik, nog zeer gering en in hooge mate onvolledig. Eenige waardevolle conclusie zal daaruit dus nauwelijks zijn te trekken. Openbaarmaking van hetgeen ik tot dusverre aan gegevens bijeenbracht mag dus met eenig recht praematuur worden geheeten. Voor mij ligt echter het zwaartepunt van de hier volgende studie meer in de methode, die werd toegepast, dan in het materiaal, dat volgens die methode werd bewerkt.

Is de methode juist, dan zal allicht mettertijd bij het completeeren der gegevens daaruit eenige gevolgtrekking kunnen worden gemaakt. Deugt de methode niet dan is uit het meest uitgebreide materiaal niet veel te leeren en hebben de verzamelde gegevens hoogstens anecdotische waarde.